

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Tomasz Przesławski

w sprawie ze skargi E. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. III AUa 1188/20,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 grudnia 2022 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 1188/20 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącej E. S. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2000
(dwa tysiące) złotych;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącej E. S. kwotę 257 (dwieście
pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu skargowym;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Skargą z 17 października 2022 r. (data nadania skargi u operatora pocztowego) na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki E. S. (dalej także: skarżąca), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

- 1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie o sygnaturze III AUa 1188/20 nastąpiła przewlekłość postępowania;
- 2) wydanie sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia wydania wyroku w niniejszej sprawie;
- 3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 20 000,00 zł;
- 4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – kosztów niniejszego postępowania.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 18 września 2020 r. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w listopadzie 2020 r., a do chwili sporządzania skargi na przewlekłość tj. do października 2022 r., a więc blisko przez 2 lata, Sąd Apelacyjny nie wydał merytorycznego rozstrzygnięcia.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 18 listopada 2022 r. wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zwrócił uwagę m.in. na trudną sytuację Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wynikającą z przeciążenia wpływem spraw nowych i pozostałością spraw nierozpoznanych oraz podkreślił, że zgodnie z obowiązującą zasadą rozpoznawania spraw według kolejności wpływu, niniejsza sprawa oczekuje na swoją kolej, a termin rozprawy został już wyznaczony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora

i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06,

OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16.; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 18 listopada 2020 r. Tego samego dnia sprawie przydzielono sędziego referenta. Dnia 25 listopada 2020 r. odpis apelacji został nadany do E. S.. Następnie, 15 września 2022 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynął wniosek E. S. o przyspieszenie rozpoznania sprawy. Zarządzeniem z 23 września 2022 r. Sąd Apelacyjny wyznaczył termin rozprawy na 23 stycznia 2023 r.

4. Sąd Najwyższy uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy III AUa 1188/20 w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Dla stwierdzenia tego czy doszło do przewlekłości w analizowanej sprawie znaczenie ma art. 15zżs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do art. 15 zżs ust. 1 ww. ustawy w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID 19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio

postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących bezzasadności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania bezzasadności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 września 2020 r., I NSP 128/20; 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Stan ten z pewnością opóźnił rozpoznawanie wszystkich spraw, jednak jedynie bardzo pośrednio mógł mieć wpływ na ocenę prawidłowości postępowania w sprawie skarżącej zważywszy, że apelacja wpłynęła już po dniu 23 maja 2020 r.

5. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, w zasadzie poza wylosowaniem sędziego referenta oraz zarządzeniem o doręczeniu odpisu apelacji nie podjął w sprawie żadnych czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania, aż do dnia wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 1188/20 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie.

6. Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzecniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak

to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie III AUa 1188/20 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 20 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2 000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się w 2018 r., to za każde z czterech zakończonych lat postępowania na rzecz E. S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie należy zasądzić kwotę 2 000 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej żądanej przez nią kwoty 20 000 zł. Skarżąca nie uzasadniła dlaczego domaga się zasądzenia akurat takiej kwoty, nie wykazała, iż opóźnienie w rozpoznaniu sprawy miało wpływ na jej życie. Zasądzana suma pieniężna w swojej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie poprawę bytu materialnego skarżącej pozostającej w trudnej sytuacji ekonomicznej czy zdrowotnej. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2 000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji

postanowienia, a na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt 4 sentencji postanowienia.

Z uwagi na to, że w sprawie został już wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, Sąd Najwyższy nie zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w oparciu o art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

Z akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, III AUa 1188/20, wynika, że już zarządzono zwrot opłaty od skargi na przewlekłość w kwocie 200 zł dokonanej przez E. S. 4 października 2022 r. (k. 109, 111, 115 akt dołączonych), co czyni bezprzedmiotowym orzekanie na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

7. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800).

[as
at]